

Hortus Alkmaar

Jaarverslag 2021

Colofon

Tekst en opmaak: Leoniek Verhage, Erik ten Winkel

Foto's: Hortus Alkmaar, Linda Karels (*Drosera filiformis*), Jan Siebring (IJsvogel)

Introductie

2021 was zo slecht nog niet

2021 was vanwege de geldende coronamaatregelen opnieuw een lastig jaar. Maar ondanks de extra hindernissen werd bij Hortus Alkmaar veel bereikt en gepresteerd. Het was ook het jaar van het 10-jarig jubileum van Hortus Alkmaar als zelfstandige tuin. Daar werd gepaste aandacht aan gegeven.

Even wat mijlpalen in vogelvlucht. De moestuin is verhuisd en gemodelleerd naar een model van Karel de Grote, de duintuin is uitgebreid en we hebben nu een kalkarme en een kalkrijke duinbiotop. Er werden meer zaden geoogst en meer zaden verkocht dan voorheen. De winkel werd in een nieuw jasje gestoken.

Het aantal bezoekers nam in 2021 iets toe ten opzichte van 2020. Uiteindelijk zijn we aan het eind van het jaar uitgekomen op z'n 9.000 bezoekers. Dat is een groei van 27% ten opzichte van het eerste coronajaar. Bijna alle buitenevenementen konden doorgaan, zij het met minder bezoekers. Veel workshops binnen werden geannuleerd. Het lagere bezoekersaantal heeft voor de hortus financiële gevolgen gehad. Op eigen kracht is het jaar financieel neutraal afgesloten. Met steun vanuit de NOW-regeling is er een positief resultaat behaald, echter aanzienlijk lager dan hetgeen was begroot. Het aantal Vrienden van de Hortus is toegenomen tot ca. 1.300, daar zijn we natuurlijk heel blij mee.

Voor het eerst werden natuurlessen gegeven in de tuin. Zo'n 400 schoolkinderen leerden in de tuin over bijen, bodemdierpjes, waterdierpjes en geneeskrachtige planten. Dankzij diverse sponsoren werden over deze thema's educatieve objecten in de tuin geplaatst. Daarnaast hebben in 2021 meer dan 650 personen van een algemene rondleiding door de tuin genoten. Bij elkaar zijn dat meer begeleide bezoeken aan de tuin dan voor corona in 2020 begon.

De kunstweek was een succes met meer professionele kunstenaars en meer artistiek werk om te bewonderen en klassieke concerten om te beluisteren. Een aantal ondernemers lanceerde ter ere van het jubileum HORTUS Tripel met kruiden uit de tuin en HORTUS Selection, drie voor Hortus geselecteerde wijnen. Het doel: onze hortus te steunen. Al met al was 2021 dus zo slecht nog niet.

10-jarig bestaan

In september 2021 bestond de Stichting Hortus Alkmaar 10 jaar. Ondanks of misschien juist wel vanwege de coronasituatie, hechtte Hortus Alkmaar eraan trouwe sponsoren en relaties te bedanken voor hun steun door het 10-jarig jubileum feestelijk te vieren en daarbij vooruit te kijken. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde voor Hortus Alkmaar. Met een gezellig feest werden zij bedankt voor hun inzet, hun kennis, hun energie en hun tijd. Het 10-jarig jubileum werd tevens aangegrepen om zoveel mogelijk extra naamsbekendheid en bezoekers te genereren door 6.000 gratis entreekaarten uit te delen bij wijze van 'jubileumcadeau'. Dat leverde bijna 1.000 nieuwe bezoekers op.

Onze vertrekpunten, ook in 2021:

Visie Hortus Alkmaar - wat we vinden

De natuur is essentieel voor onze gezondheid en welzijn. En hoe eerder kinderen natuurbewust zijn, hoe groter de kans dat zij zich als volwassenen duurzaam gedragen.

Missie Hortus Alkmaar - wat we doen

Hortus Alkmaar heeft daarom als missie jong en oud zoveel mogelijk inspirerende en waardevolle ervaringen in de natuur en kennis over de natuur aan te bieden. Dat doen we in onze geneeskrachtige kruidentuin (onze groene schatkamer) met rondleidingen, natuurlessen, gezellige bezoeken en evenementen. En met adviezen over vergroening en biodiversiteit. Het behoud van onze bijzondere plantencollectie (geneeskrachtige) planten is een voorwaarde voor de uitvoering van deze missie. Net als goede educatie.

Jaaroverzicht – tuinactiviteiten en thema's

Bij Hortus Alkmaar draait alles om de tuin. Al is in de 10 jaren die achter ons liggen het accent duidelijk verschoven van een productietuin voor homeopathische geneesmiddelen, naar een gastvrije publiekstuin die kennis overbrengt over de natuur en ontspannende ervaringen biedt in het groen.

Activiteiten in de tuin

Door de tuin meer te richten op publiek en educatie, is de indeling van de tuin sterk veranderd. De in de tuin aanwezige eetbare gewassen zijn verplaatst naar de entreezijde van de tuin waar met behulp van sponsors een strakkere indeling is gemaakt om een toegankelijker moestuin sfeer te creëren. Met het aanleggen van deze 'eetbare' tuin onderstrepen we het feit dat we meer aandacht gaan geven aan gezonde voeding. Uiteraard draagt dit ook bij aan de bewustwording van vooral kinderen over de vraag 'waar komt mijn eten vandaan'.

Na het verplaatsen van de eetbare planten, is op hun oude plek een verplantentuin gemaakt. Ook werd de duinbiotoop uitgebreid en verdeeld in een kalkarm en een kalkrijk gebiedje. Ook is er een bijpassende vijver gerealiseerd.

Kalkrijk duinbiotoop in Hortus Alkmaar

Gezondheid

Ontspanning in het groen, de helende werking van planten bij kwalen en het belang van gezonde voeding. Dat zijn allemaal aspecten van gezondheid waar Hortus Alkmaar ook in 2021 weer een bijdrage aan heeft geleverd. En daar gaan we mee door in 2022. Dat betekent dat we in 2022 nog meer rondleidingen, natuurlessen, individuele en -groepsbezoeken aan onze tuin gaan uitvoeren dan in 2021. Via deze activiteiten draagt Hortus Alkmaar bij aan Sustainable Development Goal 3 van de Verenigde Naties: Gezondheid en Welzijn.

De ijsvogel nestelde ook in 2021 in Hortus Alkmaar

Biodiversiteit

Hortus Alkmaar levert een bijdrage aan de biodiversiteit van bedrijventerrein Beverkoog en de gemeente Alkmaar, zeker waar het gaat om de biodiversiteit van planten. In 2021 ontstond de ambitie nadrukkelijker te werken aan het behoud en het stimuleren van biodiversiteit in de tuin Sustainable Development Goal 15 van de Verenigde Naties, Leven op het land.

Aan het eind van 2021 ontstond het concrete plan om meer activiteiten aan te bieden aan kinderen op het gebied van biodiversiteit. Denk aan vogeltellingen, vlindertellingen, bijentellingen et cetera. De activiteiten hebben als doel een beeld te krijgen van wat er in de tuin leeft. Door te monitoren houden we zicht op de stand van de biodiversiteit van een aantal groepen dieren. Daarnaast bieden deze kinderactiviteiten onder begeleiding van een expert de gelegenheid om over biodiversiteit te communiceren met het publiek van Hortus Alkmaar.

Naast veel planten zijn er ook veel insecten en andere dieren in de tuin

Bedrijventerrein De Beverkoog is inmiddels 40 jaar oud en toe aan revitalisering. De bedrijvenvereniging heeft daar geld voor gekregen uit het Ondernemersfonds van de gemeente Alkmaar. Hortus Alkmaar heeft in 2021 aansluiting gezocht bij deze ontwikkeling met de advisering over de vergroening en het stimuleren van de biodiversiteit op het bedrijventerrein. In 2022 krijgt dit een concreter vervolg.

Klimaat

Een deel van de grond van Hortus Alkmaar werd door de toenmalige eigenaar van de grond in 2020 verkocht aan derden. Hortus Alkmaar was in staat het overgebleven stuk te kopen en waardoor de tuin kon blijven bestaan en haar maatschappelijke bijdrage kon blijven leveren. Op het verkochte perceel worden nu nieuwe bedrijfsgebouwen gebouwd. In één oogopslag wordt daarmee duidelijk wat er gebeurt als Hortus Alkmaar zou verdwijnen: groen wordt steen.

Niet alleen door een groene long te zijn op de Beverkoog, draagt Hortus Alkmaar bij aan een beter Klimaat (SDG 13 van de VN: Klimaatactie). Ook met het programma Steenbreek organiseerde Hortus activiteiten om inwoners bewust te maken van de positieve effecten van een groene, biodiverse tuin en aan te zetten tot actie. Enkele voorbeelden: wandelingen langs inspiratietuinen, mensen kregen tuinadvies tijdens het evenement 'van grijs naar groen'. Met Stadswerk072 is Steenbreek aangesloten bij een project waarbij de straten in een wijk opnieuw ingericht worden. Het project Steenbreek voor de Gemeente Alkmaar heeft in 2021 het derde jaar afgerond en kreeg een zeer positieve waardering. Dit project wordt in 2022 gecontinueerd.

Educatie

Hortus Alkmaar ziet educatie over natuur, biodiversiteit, duurzaamheid, gezondheid en alles daar omheen als een belangrijke taak. Hoe natuurbewuster kinderen zijn, hoe groter de kans is dat zij zich in hun volwassen leven als duurzame volwassenen zullen gedragen. Daarom zijn met behulp van sponsors in 2021 nieuwe educatieobjecten over bijen, bodemdiertjes en waterbeestjes in de tuin geplaatst. Tijdens de opening op 29 april door wethouder Braak, was een groep kinderen van BSO Forte Kinderopvang uit Heerhugowaard aanwezig. Tevens zijn natuurlessen voor in de tuin ontwikkeld over bijen, bodemdiertjes en waterbeestjes. Acht vrijwilligers die deze lessen verzorgen, zijn speciaal hiervoor getraind.

Vleesetende zonnedauw (*Drosera filiformis*)

Het Hortus Team

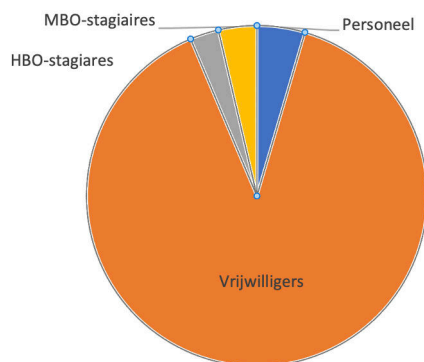
5 mensen in dienst

Eind 2021 waren vijf mensen (3,1 fte) bij Hortus Alkmaar in dienst. (2020: 3.1 fte). Het gaat om functies in Educatie, Communicatie en PR en drie mensen voor collectiebeheer, vormgeving en onderhoud van de tuin.

3 HBO-stagiairs 4 MBO-stagiairs

98 vrijwilligers

De enorme inzet van onze vrijwilligers is essentieel voor de hortus. Dankzij hen zijn we in staat de bezoekers gastvrij te ontvangen en het vele werk in de tuin uit te voeren. We bieden onze vrijwilligers een omgeving waar zij een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijk belangrijke aspecten in een veilige en sociale omgeving.

Personeel

Het in 2019 aangetreden tuinteam heeft ook in 2021 gepassioneerd doorgewerkt aan vernieuwingen in de tuin die steeds meer vorm krijgen. Corona heeft ervoor gezorgd dat menige klus in alle rust kon worden aangepakt.

Er waren in 2021 vijf betaalde medewerkers in dienst. Het aantal FTE bedroeg 3,1.

Om de essentiële taken op voldoende niveau te kunnen blijven uitvoeren zou nog minimaal 1 fte extra nodig zijn.

Vrijwilligers

Vrijwilligers vormen dé kurk waarop Hortus Alkmaar 'drijft'. Eind 2021 waren er 98 vrijwilligers actief bij Hortus Alkmaar ten opzichte van 108 in het jaar ervoor. Ook hier heeft corona een matigende invloed gehad. Sommigen werden zelf ziek of waren bang om het te worden. Voor een periode van een aantal maanden hebben vrijwilligers niet in de tuin gewerkt.

We krijgen, net als vorig jaar, mede door het enthousiasme van onze medewerkers en de media-aandacht, veel aanmeldingen van mensen die een vrijwilligersfunctie ambiëren. Een zeer beperkt aantal van de vrijwilligers krijgt een vrijwilligersvergoeding.

IVN-rondleiders

Een groep van ruim tien IVN-opgeleide natuurrondleiders heeft ook dit jaar weer belangeloos rondleidingen verzorgd in de hortus. Deze groep is regelmatig bijgepraat door onze collectiebeheerder over wat er in de tuin te zien is.

Gezien de toenemende vraag naar rondleiders, gaat Hortus Alkmaar in 2022 meer rondleiders werven en hen een compacte cursus aanbieden. Met deze cursus zijn zij in staat een interessante rondleiding in de tuin te verzorgen.

Stagiairs

Er zijn in 2021 diverse MBO- en HBO-stagiairs actief geweest in Hortus Alkmaar. Kortdurende stages van enkele weken tot stages van maanden.

Bestuur

naam	functie	aanvang	aftreden	herbenoembaar
J.F.N. (Hans) Cornelisse	voorzitter	2017-07-3	2023-07-03	Ja
E.H. (Erik) ten Winkel	penningmeester	2018-03-30	2021-03-30	Ja
S. (Suzanne) Glorie	algemeen (communicatie & pr)	2019-04-01	2021-04-01	Ja
P. (Petra) van Ollefen	algemeen (juridisch)	2015-05-01	2021-11-30	-
J.C. (Jacques) Dekker	algemeen (juridisch)	2021-05-11	2024-05-11	Ja
Vacature	algemeen (sponsorwerving)			

Kentallen 2021

We zetten ons in voor

8.986 Bezoekers

In 2021 konden we 8.986 bezoekers begroeten (2020: 7.104; 2019: 16.803).

1338 Vrienden

In 2021 hadden we 1338 vrienden (2020: 1233)
Onze vrienden zijn de ambassadeurs van de hortus.

56 Adoptanten

101 Donateurs en Sponsors

8358 Natuureducatie kinderen

Via diverse programma's bieden we kinderen natuurbeleving aan (2020: 7520).

400 Kinder natuurlessen in de tuin

In 2021 werden voor het eerst natuurlessen gegeven over bijen, bodembeestjes en waterdiertjes in onze tuin.

Onlineactiviteiten

10 Filmpjes

Filmpjes over specifieke planten in de tuin via Youtube door onze collectiebeheerder.

476.628 Pageviews

128.366 Unieke website bezoekers

3.537 Facebook volgers

305.990 Facebook bereik

991 Instagram volgers

Instagram zijn we in de loop van 2021 meer gaan gebruiken om met name een jongere doelgroep te bereiken.

200 LinkedIn volgers

We zijn overgestapt naar een nieuwe zakenpagina om meer contacten te leggen met het bedrijfsleven via LinkedIn.

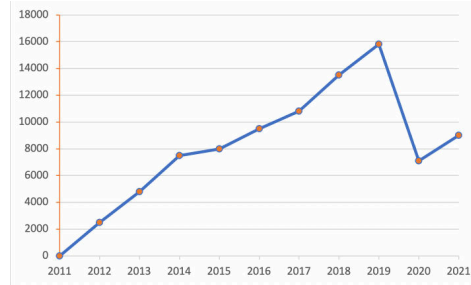
5.000 Abonnees op digitale nieuwsbrief

Doelgroepen, activiteiten en inkomsten

Bezoekers

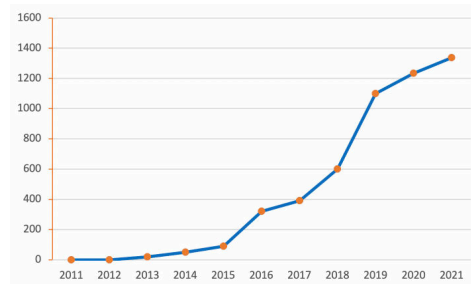
Het aantal bezoekers laat over de jaren een gestage toename zien. Uiteraard heeft de coronapandemie de laatste twee jaar grote invloed gehad op het aantal bezoekers. In 2021 ontvingen wij bijna 9.000 bezoekers tegen 7.100 in 2020. We zien dus gelukkig weer een toename in het aantal bezoekers en hebben het vertrouwen dat deze stijging zich, zij het voorzichtig, zal voortzetten in 2022.

Figuur 1: Ontwikkeling aantal bezoekers

Vrienden

De coronapandemie heeft net als in 2020 uiteraard ook zijn invloed gehad op het aantal nieuwe vrienden in 2021. Toch zien we nog steeds een groei. De extra aandacht vanuit de kassamedewerkers om mensen vriend te maken, speelt daarbij een belangrijke rol. Ook onze digitale Nieuwsbrief, die we maandelijks ondertussen aan circa 5.000 abonnees toesturen, waarin oproepen gedaan worden, dragen daaraan bij. We sloten het jaar af met ruim 1.300 vrienden.

Figuur 2: Ontwikkeling aantal vrienden

Verkoop plantenmateriaal

De verkoop van plantenmateriaal voor verwerking in homeopathische en het phytotherapeutische middelen, is in 2021 verder afgenomen en blijft dalen. Afnemers waren o.a. DHU, Schwabe, Pflüger, Weleda, Biohorma. Ook is materiaal aan een Amerikaanse afnemer geleverd.

Op de foto zien we het verwerken van een oogst gifsumac voor een Duitse afnemer

Verkoop zaden

De zaadcollectie omvat een enorm aantal planten die een historische of actuele medische toepassing hebben

De levering van zaden via de webshop aan met name particulieren, groeit nog steeds. We bieden de zaden regelmatig aan via social media en ze komen in zoekresultaten 'omhoog' via Google-tekstadvertenties. Ook wordt steeds vaker zaad geleverd aan professionele afnemers en gemeenten. De totale groei bedroeg 17% in 2021.

Als gevolg van een mediahype rond de mogelijke anti-Corona werking van het plantje *Artemisia annua* was de vraag naar zaden van deze plant ook in 2021 nog stevig. Kennelijk waren wij gedurende lange tijd de enige partij in Europa die dit zaad kon leveren. We leverden aan een groot aantal particulieren in diverse Europese landen.

Sponsors

Eind 2020 hebben het bestuur en het team zich voorgenomen actiever en meer gestructureerd de relaties met sponsors te onderhouden en nieuwe sponsors te werven. Daarvoor is een Fondsenwervingsplan geschreven en een acquisitiepresentatie over Hortus Alkmaar voor bedrijven gemaakt.

In de winter van 2021 was het plan om in contact te komen met het bedrijfsleven zoals bijvoorbeeld tijdens het netwerkevenement HALLO in het AFAS-stadion, maar door corona werd dit evenement verzet naar een later tijdstip in 2022.

Er zijn veel bedrijven die Hortus Alkmaar in natura steunen, met schenkingen of kortingen op hun leveringen van bijvoorbeeld materiaal of communicatiekennis. Ook zijn er bedrijven met een bedrijfsabonnement. Het aantal sponsors, groot en klein, is in 2021 verder afgenomen. De reden hiervoor zoeken wij in de onzekerheid die de coronacrisis met zich meebracht en de daaruit voortgekomen beperkingen.

DE VOEDSELKRINGLOOP IN DE SLOOT

Vegels, zoals onder andere de reiger, en zoogdieren lusten maar wat graag een hapje van wat de sloot te bieden heeft.

Stroefblende waterplanten zorgen voor zuurstof, die de dieren nodig hebben om te overleven. Ze zijn ook een belangrijk onderdeel van de voedselketen.

De snoek heeft geen natuurlijke vijanden, behalve de mens. Hij doet zich legoed aan andere vissen, maar ook jonge eenden en kikkers.

Watjes nemen een onderwater. Ze zwemmen naar boven, om te eten van de dierlijke afval.

Deze kleine insecten, zoals muggen, libellen en slakken.

Educatie

In het najaar van 2020 spraken het team en bestuur van Hortus Alkmaar de ambitie uit om actief meer natuureducatie aan kinderen aan te bieden in de eigen tuin. De belangrijkste reden daarvoor was dat de beleving van het onderwijs in de tuin indruk maakt en hen voor altijd bij blijft. In de loop van de winter werden vier lespakketten ontwikkeld. Voor bodembeestjes, waterdiertjes, bijen en geneeskrachtige planten. Een team van 8 enthousiaste begeleiders werd geformeerd en getraind. In totaal kregen 400 kinderen in 2021 al les in onze prachtige tuin.

Niet alleen inhoudelijk, maar ook als bron van inkomsten is educatie van belang voor Hortus Alkmaar.

In 2021 voerden wij opnieuw in opdracht van de Gemeente Alkmaar het project Natuurgids Alkmaar uit. Natuurgids Alkmaar brengt natuureducatie naar de Alkmaarse basisscholen en maakt het leraren gemakkelijk één van de 90 natuurlessen op locatie te volgen met hun klas. In 2021 zijn in dit programma 8.353 schoolkinderen actief met de natuur bezig geweest. Het concept van Natuurgids Alkmaar is ook geschikt voor andere gemeenten. Er is een aantal omliggende gemeenten in dit concept geïnteresseerd. Als gevolg van gemeentelijke fusies en corona, zijn we in 2021 niet in staat geweest de contacten met buurgemeenten hieromtrent verder op te volgen.

In de zomer is in samenwerking met Forte Kinderopvang het project Tuin van de Toekomst ontwikkeld en uitgevoerd. 60 kinderen hebben via dit project natuurlessen gevolgd. Een teleurstellend laag aantal, in verhouding tot de tijd en aandacht die in het project was geïnvesteerd. Ook de publiciteit viel tegen. Om deze redenen is Hortus Alkmaar gestopt met dit project.

Advieswerk

In 2020 is een aanvang gemaakt met het inzetten van onze brede en diepgaande ecologische en botanische kennis voor consultancy werkzaamheden. Ook in 2021 is geadviseerd op dit gebied. Onder andere aan de Noordwest Ziekenhuisgroep en Gemeente Alkmaar met betrekking tot het insectvriendelijker maken van urbane omgeving en berminrichting.

Hortus producten - HORTUS label

In 2021 is een HORTUS label ontwikkeld, waaronder wij steeds meer producten zullen trachten te brengen in samenspraak met andere Nederlandse hortussen.

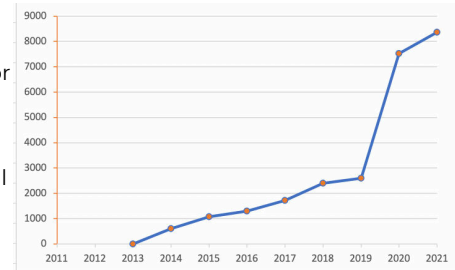
HORTUS wijn selectie

Met dezelfde ondernemers als van het bier is er een HORTUS wijnselectie gemaakt. Deze wordt in een aantal winkels en hortussen verkocht.

HORTUS Tripel

Een aantal Alkmaarse ondernemers heeft in 2021 in samenspraak met Hortus Alkmaar het initiatief genomen om een lokaal Hortusbier te brouwen. Het doel hiervan is Hortus Alkmaar en andere hortussen in Nederland financieel te steunen. Het is HORTUS Tripel geworden met specifieke kruiden uit Hortus Alkmaar. Het bier is gebrouwen bij Brouwerij Egmond, bekend van het Sancti Adalberti bier.

Hortus Tripel is in diverse winkels in Alkmaar en omgeving te koop en is in een aantal cafés ook op tap verkrijgbaar. Naast bij Hortus Alkmaar, wordt dit bijzondere bier ook gevoerd in de hortus van Den Helder en die van Friesland. We hopen in 2022 meer hortussen te laten aansluiten

Figuur 3: Educatie aan kinderen

De jaarlijks plantenmarkt in Hortus Alkmaar

Publieksactiviteiten

Een belangrijke bron van inkomsten voor Hortus Alkmaar zijn de entreegelden en de bestedingen van bezoekers van de tuin. Daarom organiseert Hortus Alkmaar publieksactiviteiten om (nieuwe) bezoekers naar de tuin te trekken. Het doel is om hen tijdens deze publieksactiviteiten in contact te brengen met de fijne energie en het gevoel van welzijn dat de tuin biedt. Maar ook om hen op een laagdrempelige manier educatie aan te bieden over de natuur, (geneeskrachtige) planten en biodiversiteit en het belang daarvan.

In 2021 konden gelukkig bijna alle evenementen buiten doorgaan, zij het met minder bezoekers dan voor corona. Dit vanwege de coronamaatregelen, maar ook omdat mensen voorzichtig waren.

Bij de workshops binnen was het een ander verhaal. Daar waren veel meer annuleringen omdat het zeker tijdens lock downs niet mogelijk was de workshops aan te bieden.

Workshops

Van de 83 geplande workshops zijn als gevolg van de corona beperkingen hebben er 31 doorgang kunnen vinden. Het ging hierbij om workshops geneeskrachtige kruiden, botanisch tekenen, natuurfotografie, mindful tekenen, zingen in de tuin en ikebana.

april - Opening van het seizoen

De kinderen van Forte Kinderopvang uit Heerhugowaard en wethouder Braak onthulden op 29 april de nieuwe educatieve elementen in de tuin en openden daarmee het tuinseizoen van 2021.

april – Heksenwandeling

Tijdens een heksenrondleiding maakt de bezoeker kennis met de historie en toepassing van een groot aantal planten die in verband werden gebracht met magie en heksen. Deze wandeling ging gewoon door.

mei – Plantenmarkt

Na een andere vorm in 2020 kon de Plantenmarkt in 2021 gelukkig gewoon doorgaan, zij het met minder bezoekers. Het voelde als 'bijna normaal' tijdens dit evenement en dat was prettig. Hortus Alkmaar en collega-kwekers verkochten biologisch gekweekte tuinplanten. Er waren rondleidingen en kinderspeurtochten voor ongeveer 350 bezoekers

juni – Gezondheidsmarkt

Deze markt was een succes. Er was weer een breed palet van verzorgings- en gezondheidsproducten te koop. Ook waren er aan gezondheid gerelateerde workshops en lezingen. Het was mooi weer en het aantal bezoekers was genoeg (ongeveer 200) voor de gezelligheid en niet te veel vanwege de eventuele coronarisico's.

juni – Doorkomst Wandel4daagse

In plaats van 5.000 tijdens een normale Wandel4daagse, doorkruisten in 2021 slechts 1.000 wandelaars Hortus Alkmaar. De sfeer was desalniettemin goed en de samenwerking met Le Champion verliep soepel. Een live band zorgde voor een gezellige wandelsfeer en op het terras was het goed toeven.

juli – Bijendag

Op de jaarlijkse bijendag kan groot en klein publiek kennismaken met de wondere wereld van de bijen. Bijen zijn nuttige en belangrijke diertjes. Ze zijn van groot belang voor het voortbestaan van plantensoorten en de rijkdom van de biodiversiteit.

Er waren presentaties over bijen en de bijenstal in de tuin kon onder begeleiding worden bezocht.

Uiteraard besteedde we niet alleen aandacht aan de bekende honingbij maar ook aan het belang van de wilde bijen.

juli – Vertrekpunt De Karavaan

Theaterclub De Karavaan organiseerde een fietstocht langs verschillende theaterlocaties in de polder. Het vertrekpunt was bij Hortus Alkmaar. De deelnemers ontvingen een gratis jubileum entreekaartje om nog eens terug te komen.

zomer - Klassieke concerten

IHMS organiseerde enkele succesvolle klassieke concerten met professionele jonge musici op viool en cello.

In 2022 zullen door IHMS en Hortus Alkmaar opnieuw concerten worden aangeboden.

augustus - Beestjesdag

Dit is een activiteit speciaal gericht op kinderen. Met behulp van aquaria, composthoop-wroeten, hommels aaien en microscopen laten we kinderen kennismaken met allerlei wonderlijke diertjes. Ook de ouders leren mee en durven zelfs hommels te aaien. In 2021 was dit opnieuw een groot succes. We hadden 400 bezoekers in de tuin, waaronder 140 kinderen.

Verwondering voor de grote verscheidenheid aan beestjes op beestjesdag

augustus – Jubileumviering voor externe relaties

Ongeveer 90 vertegenwoordigers van bedrijven en overheid waren te gast bij deze viering van 10 jaar zelfstandigheid van Hortus Alkmaar. De bijeenkomst was bedoeld om hen te bedanken voor hun steun voor de afgelopen 10 jaar en hen mee te nemen in de plannen voor de toekomst.

augustus – Tuin van de Toekomst

Twee groepen van 90 kinderen waren ieder voor een tijd van 3 dagen te gast bij Hortus Alkmaar. Het programma over 'het redden van de wereld' werd uitgevoerd in het gebouw van De OndernemersTuin. Kinderen die dat wilden volgden natuurlessen in de tuin (60 keer werd deelgenomen). De hele crew en alle kinderen (70 personen) waren 6 dagen lang te gast voor de lunch en werden tussendoor door de vrijwilligers voorzien van een snack en een drankje. Zoals eerder vermeld, was de belasting van dit project voor Hortus Alkmaar te hoog en bleef de opbrengst te laag. Daarom heeft Hortus Alkmaar aan deze pilot geen vervolg gegeven.

augustus - Kunstweek

Vanwege het succes van het Kunstweekend in 2020 en het jubileumjaar 2021, werd in dat jaar een hele Kunstweek georganiseerd door de Kunstcommissie. Vele beelden van professionele kunstenaars en cursisten van Artiance, waren te bewonderen in de tuin. In de kas was een uitgebreide tentoonstelling van schilderijen en enkele beelden te bewonderen. Aan het eind van de Kunstweek was er een uitvoering van het beroemde muziekstuk: Canto Ostinato van Simeon ten Holt. Van april t/m oktober was er iedere maand een Kunstenaar van de maand.

september – Jubileumfeest voor vrijwilligers

Zonder vrijwilligers kan Hortus Alkmaar niet bestaan. Met een feest bedankte Hortus Alkmaar hen voor hun inzet, hun loyaliteit, hun tijd en hun kennis. De avond was geslaagd. Velen bleven tot het eind.

oktober – Herfstmarkt

In de herfst, wanneer de natuur zich klaar maakt voor de winter, gaan ook mensen zich voorbereiden op de kou. Met bijvoorbeeld warme kleding, gezellige kussens en warme dranken. Op de Herfstmarkt, de laatste markt van het seizoen, is dat allemaal in ruime mate te zien en te koop. Met een groot aantal bezoekers was deze qua sfeer geweldige markt een waardige afsluiter van het seizoen.

De herfstmarkt met van alles en nog wat trok ook dit jaar veel publiek

oktober – Nacht van de Nacht

Samen met ANIMO organiseerde Hortus Alkmaar de Nacht van de Nacht. Een wandeling in het donker met een speurtocht met vragen over het belang van het donker voor mensen en dieren. Verrassend genoeg bezocht door 60 volwassenen en kinderen.

Hele seizoen - Groene route

Ook in 2021 deden wij mee in de Groene Route waarbij 24 tuinen tezamen een programma opstellen, reclame maken en op een aantal dagen in het jaar een route vormen.

Voorjaar - IJsvogels

Een belangrijke trekpleister van de tuin zijn de IJsvogels. Ook in 2021 hebben de ijsvogels weer in de hortus gebroed en een aantal jongen grootgebracht. Ze hebben ook dit jaar weer een groot aantal mensen vanuit heel Nederland getrokken. Dat komt niet in de laatste plaats omdat je ze vanuit de IJsvogelkijkhut kunt bekijken en fotograferen.

Media

Publicaties in on- en offline media

Hortus Alkmaar werkte in 2021 opnieuw aan meer zichtbaarheid en een duidelijk profiel met haar missie en visie als leidraad.

Eind 2021 werd een communicatieplan opgesteld. Het doel van dit plan is de doelgroepen van Hortus Alkmaar met bijbehorende doelstellingen helder in beeld te krijgen en de schaarse communicatiemiddelen effectief voor (een selectie van) deze groepen in te zetten. In 2022 wordt begonnen met de implementatie van dit plan. Tevens wil Hortus Alkmaar in 2022 actiever gebruik maken van Google Grants advertenties, waardoor Hortus Alkmaar bij het intikken van zoekwoorden in een Google zoekmachine, op zoekwoorden zoals 'biologisch zaad' of 'bedrijfsuitjes in de natuur', hoger in de zoekresultaten eindigt.

De realiteit gebiedt ons te zeggen dat Hortus Alkmaar gezien het beperkte communicatiebudget zeer afhankelijk is van free publicity en eigen media, zoals social media en de eigen digitale nieuwsbrief en website. Tegelijkertijd is het door een verzakelijking van de printmedia een grotere uitdaging geworden free publicity geplaatst te krijgen. De persberichten van Hortus Alkmaar worden naast de traditionele printmedia ook verzonden naar specifieke websites die worden bezocht door mensen die op zoek zijn naar een dagje uit in Alkmaar (o.a. Alkmaar Prachtstad) of met de kinderen (Kidsproof.nl).

In 2021 werden zo'n 15 artikelen geplaatst in de Alkmaarse Courant van het Noordhollands Dagblad en in Alkmaars Nieuwsblad van Rodi Media. De plaatsingen vonden met name plaats naar aanleiding van evenementen en exposities. Bijzondere artikelen die bijzondere aandacht kregen, waren het artikel over het schenken van de Vredesboom uit Hiroshima aan de gemeente Alkmaar en het interview in het Hollands Dagblad met Sipke Gonggrijp over de explosie van klaprozen in bermen in heel Nederland.

Op de foto collectiebeheerder Sipke Gonggrijp bij artikel in een krantenartikel.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Hortus Alkmaar levert een directe bijdrage aan vier Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze goals zijn doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Dat is ontwikkeling die goed is voor de generaties van nu, maar ook voor die van de toekomst. Deze VN-doelen werden in 2015 door alle wereldleiders geratificeerd.

De SDG- doelen die op natuurlijke wijze bij Hortus Alkmaar passen, zijn:

SDG 3 – Gezondheid en Welzijn

SDG 12 – Duurzame productie en consumptie (bedrijfsvoering tuin, het kantoor, de winkel, de horeca)

SDG 13 – Klimaatactie

SDG 15 – Leven op het land. Herstellen natuur en biodiversiteit. Vergroot bewustzijn hierover en vergroot betrokkenheid van de mens bij de natuur.

Voor meer informatie over de concrete bijdrage van Hortus Alkmaar aan deze duurzame doelen, zie de website: www.hortusalkmaar.nl. Zie ook de tekst onder thema's in dit jaarverslag.

Certificering

Al onze planten zijn biologisch en groeien zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen. Onze processen ten aanzien van biologische productie zijn in 2021 opnieuw gekeurd en gecertificeerd door SKAL.

Lesprogramma's voor basisschoolleerlingen als onderdeel van ons SDG gedachtegoed.

Financieel

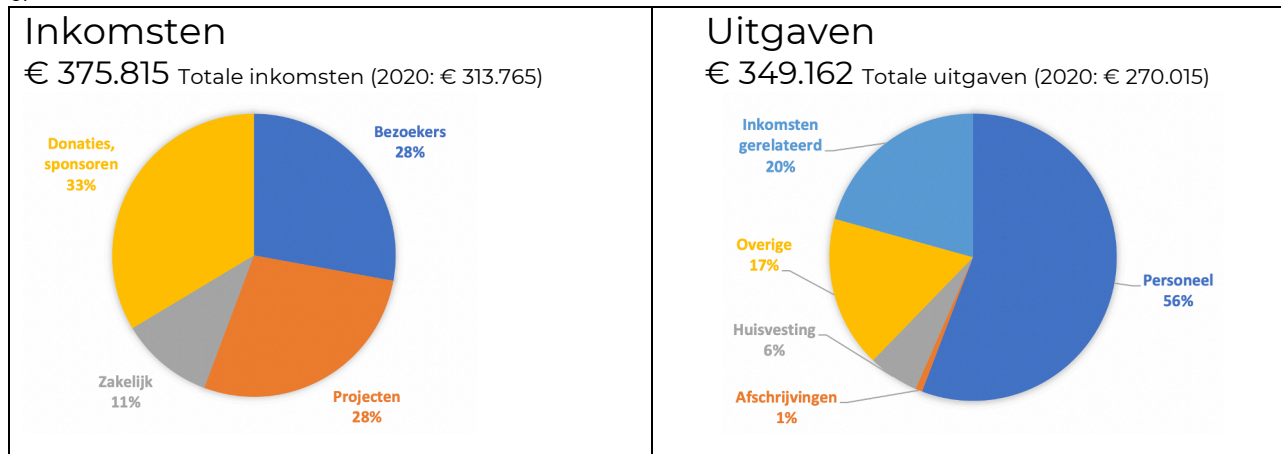
De inkomsten in 2021 bedroegen € 375.815 (2020: € 313.765)

De exploitatiekosten in 2021 bedroegen € 349.162 tegen € 270.015 in 2020.

De balanspositie is toegenomen van € 540.648 naar € 564.848,20 een verbetering van iets meer dan 4%.

Het jaar 2021 is afgesloten met een financieel resultaat van € 26.653,00.

Het positief resultaat is geheel te danken aan de genoten NOW steun. Zonder deze steun komt het resultaat op circa € 0.

Voor nadere detaillering verwijzen wij naar het financieel rapport 2021.

Hortus Alkmaar ontvangt geen structurele subsidies van overheden of fondsen.

Wel heeft gemeente Alkmaar voor 2021 een bijdrage toegekend aan Hortus Alkmaar die is bedoeld om gedurende een periode van drie jaar inkomsten te compenseren als gevolg van het verdwijnen van 5.000m² productietuin.

Steeds meer belangstelling voor onze mooie trouwlocatie

Vooruitzichten 2022

de coronabeperkingen gedurende het eerste kwartaal van 2022 steeds verder werden versoepeld en wij in maart van 2022 weer open konden waren de vooruitzichten positief.

De toenemende spanning in het Oosten van Europa en de inval in Oekraïne, de opgelegde sancties, de gevolgen voor de mondiale economie en de sterke toename van de inflatie geven opnieuw veel onzekerheid.

We zijn voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de bestedingen van publiek in de tuin. Een groot deel van de bevolking voor wie het leven duurder zal worden zal keuzen moeten maken waarbij primaire behoeften voor zullen gaan. We hebben wel de indruk dat ons primaire publiek niet tot deze socio-economische groep behoort. Daarnaast is er de toenemende interesse van publiek in de groene omgeving.

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag hebben wij toch de sterke indruk dat er een toename is in het bezoek en geplande activiteiten als bijeenkomsten, bruiloften e.d.

Communicatieplan

Het recent gereedgekomen communicatieplan waarin we diverse voor Hortus Alkmaar interessante doelgroepen hebben gedefinieerd is de basis voor de intensivering van onze communicatie om de gestelde toename in de bezoekersaantallen te gaan realiseren.

Social media

De wens om in meer zichtbaarheid en sympathie te creëren met social media, wordt ook in 2022 verder uitgewerkt. Om de relaties met bedrijven intensiever te onderhouden zal LinkedIn actief worden ingezet.

Ook zullen we effectiever het maandelijkse \$10.000 Google Ads budget dat we als ANBI gesponsord krijgen van Google gaan inzetten. Er wordt een selectie gemaakt uit de onderwerpen die we op deze manier onder de aandacht willen brengen.

Uitbreiding terrein

Nadat we in 2020 in staat zijn geweest om de ruim 3.000 m² van de grond waarop Hortus Alkmaar is gevestigd te hebben kunnen kopen zijn we in 2021 in overleg gegaan met de Gemeente Alkmaar om de tuin verder te kunnen uitbreiden en daarmee nog interessanter voor het publiek te worden en de biodiversiteit te verbeteren. Hiertoe is een gezamenlijk plan gemaakt om circa 3.000 m² van het ten zuiden van de hortus gelegen bos aan de tuin toe te voegen. Naar verwachting zal in de eerste helft van 2022 duidelijk worden of dit voorstel kan worden geaccepteerd. Vanuit de Gemeente en politiek is er de behoefte geuit om Hortus Alkmaar middels bijvoorbeeld een dependance in het bijvoorbeeld het centrum of een geplande nieuwe wijk het publiek beter te faciliteren en hortus meer zichtbaarheid te geven.

Ter compensatie van 5.000 m² productiegrond die wij in 2019 kwijtraakten is door de gemeente circa 3.000 m² ter compensatie aangeboden. Anno 2022 is dit in verband met aanvankelijke onduidelijkheid over de bestemming en het ontbreken van een concrete acceptabele overeenkomst nog niet gerealiseerd. Wel is anno 2022 de grond na de vereiste aanmeldingsperiode door SKAL gecertificeerd als grond geschikt voor de biologische teelt.

Gebouwen

Er is op basis van functionele wensen en een groeiprognose een programma van eisen voor onze faciliteiten opgesteld. Op basis hiervan is een schetsontwerp, voorlopig constructief ontwerp en een begroting gemaakt. De voor de realisatie benodigde fondsen zullen vanuit subsidies dienen te worden gerealiseerd. Dit jaar zal een aanvang gemaakt worden met de eerste in een traject dat enige jaren zal gaan duren. In de tussentijd zullen we trachten met tijdelijke oplossingen de meest nijpende facilitaire behoeften te lenigen.

Advisering

We zullen onze bescheiden activiteiten op het gebied van advisering over groen, ecologie en biodiversiteit proberen uit te breiden. Er is mogelijk een verdere samenwerking mogelijk met Bedrijvenpark Beverkoog, Gemeente Alkmaar en de Provincie Noord-Holland met betrekking tot de revitalisatie en vergroening van Bedrijvenpark Beverkoog. Hiertoe zijn in 2021 voorzichtige eerste stappen gezet

Met Stadswerk072 is een aanvang gemaakt rond de advisering van een natuurspad en natuureducatie.

Kennismaken met eetbare gewassen in de tuin

Personele bezetting

Als gevolg van de toenemende activiteiten is het strikt noodzakelijk dat de huidige onderbezetting van de staf wordt aangepakt. Voor de als gevolg daarvan toenemende personele lasten (0,5fte) is in de huidige begroting geen plaats. We zijn ervan overtuigd dat wanneer we meer capaciteit hebben om de pr en communicatieactiviteiten uit te breiden we de extra kosten ruim zullen kunnen dekken. We zullen trachten deze uitbreiding te realiseren. Van belang is ook dat er wordt voorgesorteerd op de mogelijkheid een parttime manager aan te trekken daar deze nu volledig drukt op een bijna fulltime vrijwilliger. Ook daarvoor zal budgettaire ruimte dienen te worden gerealiseerd.

Financieel

Door de twee slechte jaren met aanzienlijk minder mogelijkheden om aan onze ambitie te werken, is er een achterstand ontstaan. Verder gaat Hortus Alkmaar in 2022 aan de slag om de wegvallende de transitievergoeding van de gemeente Alkmaar te compenseren.

Hierboven gaven we al aan dat we na het versoepelen van de coronamaatregelen gedurende het eerste kwartaal positief gestemd waren, de economische effecten van de oorlog in Oekraïne zetten daar weer een domper op. Overigens zien wij, los van de ontwikkelingen aan het oostfront, op de langere termijn geen reden voor sombere vooruitzichten. Groen en natuur met daaraan gekoppeld gezondheid, staan op dit moment volop in de belangstelling. Uiteraard blijven we hard werken om de gestelde doelen te halen en meer diversiteit in de afkomst van onze financiële middelen te brengen.